

от COVID-19 – физиологични проявления, емоционални симптоми и избягване, което дава възможност за по-детайлно и диференцирано изследване на явлението. В бъдещи изследвания е добре да се направи конфирматорен факторен анализ.

Установените ниски нива на страх от COVID-19 от една страна са положителен индикатор за отсъствието на паника в обществото, но от друга страна могат да показват тенденция за negliжиране на проблема и липса на готовност за ангажиране с превантивно поведение и спазване на противоепидемичните мерки. Това поведение се подкрепя и от установеното в изследването умерено ниво на избягване да се мисли за коронавирус-19, което е начин за създаване на фалшива сигурност. Едно от ограниченията на изследването е възрастният състав на извадката. Въпреки, че възрастта на участниците варира от 18 до 82 г., 90% са на възраст до 49 г. Друга слабост е периодът на провеждане – май-юни 2020, когато в България имаше сравнително ниско равнище на заболяемост и смъртност от коронавирус-19.

Въпреки че страхът от COVID-19 може да е породен от различни мотиви, възможността да бъде измерван ще е от полза за задълбочени изследвания на вярванията, емоциите и поведенията, свързани с коронавирус-19 (Коралов, 2021), както и за разработването на подходящи психологически интервенции.

ЛИТЕРАТУРА

1. Карастоянов, Г., Русинова-Христова, А. (2000). Българска адаптация на въпросника за възприет стрес. *Психологични изследвания*, Кн. 1-2, 67 – 77.
2. Коралов, М. (2021). Скали за наивистични и конспиративни вярвания спрямо Ковид-19 и за специфични поведения, свързани с Ковид-19: адаптация и валидизация (под печат).
3. Ahorsu, D. K., Lin, C. Y., Imani, V., Saffari, M., Griffiths, M. D., & Pakpour, A. H. (2020). The fear of COVID-19 scale: Development and Initial Validation. *International Journal of Mental Health and Addiction*. doi:10.1007/s11469-020-00270-8

4. Barrios, I., Ríos-González, C., O'Higgins, M., González, I., García, O., Díaz, N. R., ... & Torales, J. (2020). *Psychometric properties of the Spanish version of the Fear of COVID-19 Scale (FCV-19S)*. Research Square. doi:10.21203/rs.3.rs-33345/v1
5. Bitan, D. T., Grossman-Giron, A., Bloch, Y., Mayer, Y., Shiffman, N. & Mendlovic, S. (2020). Fear of COVID-19 scale: Psychometric characteristics, reliability and validity in the Israeli population. *Psychiatry Research*, 28, 113100. doi: 10.1016/j.psychres.2020.113100
6. de Hoog, N., Stroebe, W. & de Wit, J. B. (2008). The processing of fear-arousing communications: How biased processing leads to persuasion. *Social Influence*, 3(2), 84-113.
7. Reznik, A., Gritsenko, V., Konstantinov, V., Khamenka, N. & Isralowitz, R. (2020). COVID-19 fear in Eastern Europe: Validation of the Fear of COVID-19 Scale. *International Journal of Mental Health and Addiction*. doi: 10.1007/s11469-020-00283-38
8. Tluczek, A., Henriques, J. B. & Brown, R. L. (2009). Support for the reliability and validity of a six-item state anxiety scale derived from the State-Trait Anxiety Inventory. *Journal of Nursing Measure: 17*, 19 – 28.

REFERENCES

1. Karastoyanov, G., Rusinova-Hristova, A. (2000). Balgarska adaptatsiya na voprosnika za vazpriet stres. [Bulgarian adaptation of Perceived stress scale. Psychological Research, vol. 1 – 2, 67 – 77] (In Bulgarian).
2. Koralov, M. (2021). Skali za naivisticni i konspirativni vyarvaniya spryamo Kovid-19 i za spetsificni povedeniya, svarzani s Kovid-19: adaptatsiya i validizatsiya. (pod pechat) [Scales for measuring Beliefs about Coronavirus and Behaviors in Coronavirus pandemic: adaptation and validation. (in press)] (In Bulgarian).
3. Ahorsu, D. K., Lin, C. Y., Imani, V., Saffari, M., Griffiths, M. D. & Pakpour, A. H. (2020). The fear of COVID-19 scale: Development and Initial Validation. *International Journal of Mental Health and Addiction*. doi:10.1007/s11469-020-00270-8
4. Barrios, I., Ríos-González, C., O'Higgins, M., González, I., García, O., Díaz, N. R., ... & Torales, J. (2020). *Psychometric properties of the Spanish version of the Fear of COVID-19 Scale (FCV-19S)*. Research Square. doi:10.21203/rs.3.rs-33345/v1

5. Bitan, D. T., Grossman-Giron, A., Bloch, Y., Mayer, Y., Shiffman, N. & Mendlovic, S. (2020). Fear of COVID-19 scale: Psychometric characteristics, reliability and validity in the Israeli population. *Psychiatry Research*, 28, 113100. doi: 10.1016/j.psychres.2020.113100
6. de Hoog, N., Stroebe, W. & de Wit, J. B. (2008). The processing of fear-arousing communications: How biased processing leads to persuasion. *Social Influence*, 3(2), 84 – 113.
7. Reznik, A., Gritsenko, V., Konstantinov, V., Khamenka, N. & Isralowitz, R. (2020). COVID-19 fear in Eastern Europe: Validation of the Fear of COVID-19 Scale. *International Journal of Mental Health and Addiction*. doi: 10.1007/s11469-020-00283-3
8. Tluczek A., Henriques, J. B. & Brown R. L. (2009). Support for the reliability and validity of a six-item state anxiety scale derived from the State-Trait Anxiety Inventory. *Journal of Nursery Measure*; 17, 19 – 28.

Sonya DRAGOVA-KOLEVA, PhD

New Bulgarian University
BULGARIA, Sofia 1618, 21 Montevideo blv.

sonyadragova@nbu.bg